

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

REFLEXE NA TÉMA PŘÍRODA, LIDSKÁ ČINNOST

LÚNO

Michaela Barochová

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Katedra designu
Studijní program Design
Studijní obor Design kovu a šperku

Bakalářská práce

REFLEXE NA TÉMA PŘÍRODA, LIDSKÁ ČINNOST

LŮNO

Michaela Barochová

Vedoucí práce: doc. M.A. Petr Vogel

Katedra designu

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2017

podpis autora

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	2
1.1	PEČETNÍ PRSTEN	2
1.2	ZDROJ, POČÁTEK, ZNOVUZROZENÍ	2
1.3	SYMBOL	3
1.4	DECH	3
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	4
2.1	REFLEXE NA TÉMA PŘÍRODA, LIDSKÁ ČINNOST	3
2.2	PŘIROZENÝ RYTMUS PŘÍRODY JAKO NOSITEL ŽIVOTA	3
2.3	CO JE DOKONALÉ JE MRTVÉ. DOKONANÉ.	3
3	CÍL PRÁCE	5
4	PROCES PŘÍPRAVY	6
5	PROCES TVORBY	7
6	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	8
7	POPIS DÍLA	9
8	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	10
9	SILNÉ STRÁNKY	11
10	SLABÉ STRÁNKY	12
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	13
	Knížní a periodická literatura	13
12	RESUMÉ	14
13	SEZNAM PŘÍLOH	15

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Postupem studia mě čím dál více zajímá šperk ve vztahu s člověkem spíše jako objekt. Jako šperk, se kterým jsem přímo v kontaktu, kterého se dotýkám. O kterém vím, je se mnou v pohybu. Nebo si ho jen prohlížím, aniž by se mě kdekoli držel a díky gravitaci spolu můžeme žít v symbióze.

1.1 PEČETNÍ PRSTEN

Pečetní prsten jsem pojala jako můj osobní. Všimla jsem si, že každý za sebou neustále nechává nějaké stopy. Viditelné, hmatatelné, slyšitelné, citelné... Některé jsou pomíjivé, jiné se mohou vtisknout i do druhého člověka. Myšlenka, pohyb. Děláme to stále, vědomě i nevědomě. Vše se nakonec odehrává v naší hlavě, v mozku, centru lidského těla. Neustále pečeme prostor kolem sebe. Všechny ty naše pečeti, stopy, jsou stále za námi jako stín, ať už chceme či nechceme. Je tedy důležité nechávat za sebou další stopu v podobě otisku pečetního prstenu?

Podle CT snímku mého mozku jsem vytvořila můj osobní znak. Vypískovala jsem jej přes šablonu na lupu, čímž vznikl matný jemný reliéf vrhající stín jako pečeť. Druhý prsten je stejný, jen lupu jsem nechala čistou, abych se mohla podívat i na drobné pečeti ostatních.

1.2 ZDROJ, POČÁTEK, ZNOVUZROZENÍ – Lotos

Lotosový květ je v různých náboženstvích posvátnou rostlinou. Podle buddhistických mýtů byl lotos prvním květem na zemi. Roste jen v klidných vodách. Symbolizuje cestu života. Vyrůstá z bahna materialismu, skrze vodu a až nad hladinou vykvete krásný květ, kterým jsem se inspirovala. Je to fáze vývoje na samém vrcholu. Bílý květ lotosu představuje čistotu a stav duchovní dokonalosti. Semena lotosu mohou klíčit i po tisíci letech, i proto ho lidé spojují s nesmrtelností a znovuzrozením. Zvláštností lotosu je, že se neušpiní tekutými nečistotami, proto jsem zvolila jako materiál na okvětní lístky folii, která má stejné vlastnosti. Střed květu je z bílé mosazi. Tvary mých sedmi broží jsou inspirovány různými druhy lotosů.

1.3 SYMBOL – Numinosum

Rozeznat strach
Stejně jako skvrny
Přestat se bát
Zjistit, že to čeho se bojím
Mě může posunout dál

Amulety a pektorály vychází z tušových skvrn, pro které mi byl inspirací Rorschachův test. Skvrny také vychází ze čtyř základních symbolů – kruh, čtverec, plus, svislá čára – které člověku mohou pomoci rozeznat strach a zůstat zpříma stát. Přirozeně jsem vybrala takové symboly, které mají pro každého člověka podvědomě stejný nebo podobný význam. Na papír jsem vždy nalila trochu tuše do tvaru symbolu a poté papír přeložila na půl. Vznikla mi tak skvrna ukrývající daný symbol, který jsem i následně vyleptala na zadní stranu každého amuletu.

Díky leptání fotocestou jsem docílila přesného přenesení tušové skvrny na měděnou desku. Povrch amuletů a pektorálů jsem nechala surový, nijak ho nezačišťovala. Postupně se na nich tvoří patina a žijí tak dál svým životem.

1.4 DECH – Běžím, dýchám, jsem

Vzduch mi proudí přímo skrze plíce, očišťuje je a já běžím. Les kolem mě ubíhá. Nasávám vůni jehličí, dřeva, pryskyřice. Dýchám.

Snažím se poté zachytit pouze to nehmatatelné, očima neviditelné. Vznikly tak kresby, kterými jsem se volně inspirovala při tvorbě náhrdelníků, broží a prstenů z mosazi a mědi potřené patinou. Jako by kolem člověka jen tak poletovali.

2 TĚMA A JEHO DŮVOD VOLBY

2.1 Reflexe na téma příroda, lidská činnost

Toto téma je mému srdci nejbližší. Inspiruji se jím vlastně pořád. Čím více se jím zabývám, tím více mi dává. Během mojí studijní stáže v Izraeli na Bezalel Academy of Arts and Design, jsem získala spoustu zkušeností. Uvědomila jsem si také, jak moc ráda mám svůj domov. Když byl čas, jela jsem z Jeruzaléma do přírody. Mnoho věcí tam bylo úplně jiných než u nás, ale také jich bylo hodně podobných nebo dokonce stejných. Například slovo pupík. V hebrejštině i v češtině se vyslovuje úplně stejně a popisuje úplně tu samou část těla, kterou máme všichni na břiše.

o

Svět se točí a točit nepřestane
Matka Země vždy zahřeje mě
Dýchám kůží, žívím se ohněm
Pláču duší, směju se srdcem

o

2.2 Přirozený rytmus přírody jako nositel života.

Koloběh vzniku a zániku vytvářející zase vznik. Stále dokola. Jenže čas od času příroda tento běh zpomalí, skoro zastaví. Ovocné stromy některé roky neplodí. Potřebují nabrat sílu. Nedá se to předvídat, předpovědět. Jednoduše to tak je. Stejně jako člověk čas od času netvoří nebo nepracuje tolik, co jindy. Strom i tělo si řekne samo.

2.3 Co je dokonalé, je mrtvé. Dokonané.

Příroda se mi zdá dokonalá, jenže každý list není stejný, každé stéblo trávy je jiné. Pulzuje v ní život, viditelný právě díky této rozmanitosti. Rostliny, stromy, houby vedle sebe přirozeně rostou. Vzájemně se podporují. Jsou si oporou, stínem, živinami. Stejně tak vedle sebe žijí zvířata. Čerpají z přírody sílu, je pro ně úkrytem, místem k rozběhu a růstu. Žijí vedle sebe, ze sebe, pro sebe. Živí se navzájem samy sebou, přírodou. Stejně jako zvířata hledám v přírodě úkryt. Nalézám klid v zeleni. V tu chvíli žiji pro sebe. Příroda a město vedle sebe mohou v klidu žít. Jen je potřeba nelpět na dokonalosti a naslouchat přírodě, protože ona je to, z čeho pocházíme. Z jejího lůna.

3 CÍL PRÁCE

V tomto projektu vycházím z primitivnosti. Nehledám zdroje jinde, ale sama v sobě. Geometrická koule, jako dokonalý tvar, deformovaný pohybem. Protože pohyb je pro mě život. Tak jako Země se točím kolem své vlastní osy, která se bez plného vědomí může vychýlit. Balanc, harmonie, stabilita, rotace, rytmus, zvuk. Tep Země, ten zvuk zevnitř, který každý moc dobře zná. Má ho v sobě. Jádro, střed, je také to, co je důležité. Vidím v něm vznik. Může být příjemně prázdné, abych si ho mohla osahat a prohlédnout nebo do něj celá vlézt. Třeba zjistím, že uvnitř jádra je další a uvnitř toho je jich hned několik, ukrývajících možná zase další.

Tyto myšlenky jsem vnesla do dřevěných objektů, které se dají různě kombinovat. Tak, jak se zdá správné nebo úplně naruby. Jejich sebemenší doteky tvoří zvuky. Je možné je o sebe třít, osahávat jejich strukturu, naplnit třešňovými peckami nebo sebou samými a pohybem vytvářet další zvuky. Možností a kombinací je nekonečno. Je to hra přinášející klid. Jejich povrch je záměrně neošetřený, abychom je mohli vnímat všemi smysly – zrakem, sluchem, čichem, hmatem, chutí i vědomím. Bylo pro mě důležité, aby byly objekty příjemné, proto jsem základní tvar koule deformovala přirozeně do oblých tvarů.

Ovocné stromy jsou pro mě symbol života. Jejich růst z pecek vlastních plodů, které jsou životadárné i pro lidi, mě uchvacuje. Přímo to poukazuje na samotný koloběh života na Zemi. Třešeň je už od mého dětství jedna z mých nejoblíbenějších, také pro její sladké červené plody. Proto jsem se rozhodla objekty tvořit z jejího krásného dřeva a pecek, kterých je pod naší třešní na zahradě spoustu.

4 PROCES PŘÍPRAVY

Jako člověka na Zemi mě ovlivňuje spoustu věcí kolem. Vlivy jako pomíjivé nárazy, které nabourávají moje zajeté vnímání. Jsou obohacující a potřebné. Lidé, příroda, vesmír, Země a její gravitace jsou pro mě velkou inspirací.

Protože jsem se dřevem nikdy nepracovala, přečetla jsem si Dřevěnou knížku od Vladimíra Preclíka. Dozvěděla jsem se, k čemu se používá dláto a hoblík, ale také jak které dřevo voní a jakou má povahu.

Technika byla jasná – soustruh. Točí se pořád dokola.

5 PROCES TVORBY

Materiál i technika pro mě byli úplně nové. Nechala jsem svou mysl otevřenou a šla s procesem. Měla jsem základní myšlenku, ale finální podoba objektů se vyvíjela postupně během tvorby. V dřevařské dílně v Depu 2015 v Plzni mi velmi pomohl Stanislav Melka. Tímto mu moc děkuji. Ukázal mi, jak pracovat na soustruhu a jak ovládat ostatní stroje mně potřebné. Nařezal mi z fošny třešňového dřeva surové tvary, které jsem poté soustružila. Fošna mě limitovala svou šířkou a výškou. Soustruh mě také limitoval velikostí. Tyto okolnosti velmi ovlivnily podobu objektů. Bylo nutné dřevo do čelistí soustruhu vždy dobře upevnit a vycentrovat. Jelikož byl tento soustruh určený pro kov, byly zde jen nože se špičatým hrotem a zaoblená externí dláta do ruky. Postupovala jsem pečlivě a pomalu. Musela jsem se na práci velice soustředit. Jakmile jsem pomyslela na něco jiného a nožem do dřeva moc zatlačila, vznikla hned hluboká rýha nebo dřevo vylétlo ze svého centra, z rotace své osy. O to více jsem si uvědomovala samotnou tvorbu. I když jsem se dřeva nedotýkala přímo, byla jsem s ním spojená vědomím. Vníkala jsem jen jemné doteky nože dřeva a rotující zvuk soustruhu.

Postupně jsem soustružila více různých tvarů, aby se do sebe daly vsouvat a různě kombinovat. Jádra jsem také vysoutružila tak, aby byly zvuky jiné nejen tvarem objektů, ale i tloušťkou jejich stěn. Bylo pro mě důležité vytvořit vždy dva objekty k sobě nejlépe padnouce, aby společně tvořily jedno jádro, lůno. Nechala jsem je však volně, bez nějakého pevného uchycení. Je tak možné skládat je k sobě, jakkoli se komu bude chtít a hrát si s nimi svobodně. Povrch některých objektů jsem osmirkovala do hladka, jiné jsem nechala o něco hrubší nebo jsem je zbrousila rašplí. Tyto struktury také tvoří různé zvuky a zároveň jsou různé na dotek. Intuitivně jsem objekty doplnila celými třešňovými peckami nebo rozpadlými na půlky zubem času.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Z hranolů třešňového dřeva různých velikostí jsem soustružila jemné oblé tvary, které jsem dále povrchově upravovala. Při tvorbě jsem používala soustruh a externí dláta na dřevo, vrtáky, pásovou a kotoučovou pilu, ruční pilu na dřevo, rašpli, pilník, smirkové papíry různých hrubostí a dremel. Pecky z třešně jsem myla v horké mýdlové vodě, drhla v utěrce a kartáčem, abych je vyčistila od zbytku dužiny nebo hlíny.

7 POPIS DÍLA

Lúno je soubor objektů, se kterými je možné vytvářet zvuky nebo s nimi jen tak být a užívat si je všemi smysly. Šperk zde hraje mnohem silnější úlohu, než se může zdát. Jelikož zde není žádné uchycení, člověk si je plně vědom přítomnosti objektu díky gravitaci na Zemi.

Vytvořila jsem 26 různě velkých objektů od velikosti v průměru 2 cm až 27 cm. Lze z nich vytvořit 13 párů, jelikož na sebe vždy dva pasují nejlépe tak, že je mezi nimi uzavřené jádro. Je ale možné kombinovat je různě a vytvářet tím další tvary a také zvuky například třením o sebe, zasouváním, ťukáním nebo pískáním ústy na tenké hrany. Třešňové pecky vizuálně doplňují pokračování mých nejmenších soustružených objektů a dostávám se díky tomu do kontrastu s většími tvary. Vložení pecek do jádra objektů symbolicky ukazují koloběh stále vznikajícího a zanikajícího života. Zároveň různé množství pecek uvnitř tvoří další rozmanité zvuky. Stěny objektů mají rozdílnou tloušťku stěn, což také podtrhuje různorodost zvuku.

Lúno je pro lidské tělo a všechny jeho smysly. Rozvíjí myšlení a fantazii. Podobá se primitivním hudebním nástrojům, na které mohou hrát lidé bez rozdílu věku nebo dovedností.

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Velmi důležité pro mě bude posouzení přínosu mojí práce ostatními lidmi a časem. Z mého osobního hlediska vidím nový pohled na šperk a jeho nositelnost. Člověk o něm ví po celou dobu jeho přítomnosti. Nedoplňuje pouze krásu lidí. Vím, že tím popírám klasické využití šperku, který je od pradávna určen pro každodenní nebo příležitostné nošení. Zároveň si myslím, že ve stále se zrychlujícím světě je potřeba zastavit se a vnímat to, co většina lidí bere jako samozřejmost. Už jen lehkou změnou zajetých zvyků nebo pro některé děláním různých věcí bez hlubšího smyslu, jako je například právě zdobení se šperky, si lidé mohou více uvědomovat svou existenci a užívat si příjemné okamžiky.

9 SILNÉ STRÁNKY

Třešňové dřevo a pecky plně vyjadřují mou myšlenku vzniku a zániku tvořící zase vznik. Technika poukazuje na další důležité hledisko tématu, a to obíhající Zemi kolem Slunce a kolem své vlastní osy. Točivý pohyb a plné soustředění při tvorbě bylo jako meditace. Soustruh mi dodával vnitřní sílu a klid. Myslím, že tyto pocity se mi podařilo dát do podoby a užití objektů, jelikož jejich přítomnost a hraní si s nimi, je pro člověka uklidňující a příjemné.

10 SLABÉ STRÁNKY

Neošetřené dřevo je náchylné na vlhkost nebo přímý kontakt s lidským tělem. Může časem popraskat nebo měnit barvu. Aby však člověk mohl vnímat objekty všemi smysly, bylo napuštění dřeva olejem nevhodné. Žije tak dál a postupem času budou na objektech viditelné stopy používání, což beru jako součást celého projektu.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura

1. MAREK, Vlastimil. Tajné dějiny hudby: Zvuk a ticho jako stav vědomí. Praha: Eminent, 2000. 216. ISBN 80-7281-037-5
2. PRECLÍK, Vladimír. Dřevěná knížka. Praha: Melantrich, 1988. 323. ISBN 32-021-88
3. CÍLEK, Václav. Krajiny vnitřní a vnější. 2. Praha: Dokořán, 2007. 272. ISBN 80-7363-042-7
4. ZINNEROVÁ, Markéta. Princezna z třešňového království. 3. Praha: Albatros, 2001. 30. ISBN 80-00-00982-X
5. KULA, Daniel. Materiology. Praha: Happy Materials, 2012. 342. ISBN 978-80-260-0538-4
6. DALIBOR, Vojtěch. Kovové materiály. Praha: VŠCHT, 2006. 185. ISBN 978-80-7080-600-5

12 RESUMÉ

The Womb collection is a set of 26 objects which I made on lathe. I used cherry wood as a material and cherry seeds. I deformed basic geometric orbs to make a different round shapes. Each one has different size and shape and each one has second one to fit. Putting them together there becomes an empty hollow space – a womb. But we can combine these objects however we want. By putting them together many different sounds will appear – like tapping, rattle, whistling on their thin edges and much more. Objects have diverse and untreated surfaces so we can perceive them with all senses. The Womb objects attached to a human just due to Earth gravity.

Balance, harmony, stability, rotation, rhythm, sound – the main ideas of my concept.

Fruit trees means to me a symbol of life. They are growing from their own seeds, like humans do. It shows the cycle of life on Earth.

In this project I was going with a process so I didn't know how it will look in the end. The idea was clear but a form not. Create The Womb objects was like a meditation because of work on a lathe. I had to be conscious and don't think about something other. It was really nice and calming for me.

Playing with The Womb bringing peace to our souls. It evolves thinking and a fantasy. We can see the similar point and tendency as a primitive tribe musical instruments. All kinds of people can play with them regardless of their age or skills.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Pečetní prsten

Příloha 2 Zdroj, počátek, znovuzrození – Lotos

Příloha 3 Symbol – Numinosum

Příloha 4 Dech – Běžím, dýchám, jsem

Příloha 5 Proces tvorby

Příloha 6 Lúno

Příloha 1 Pečetní prsten

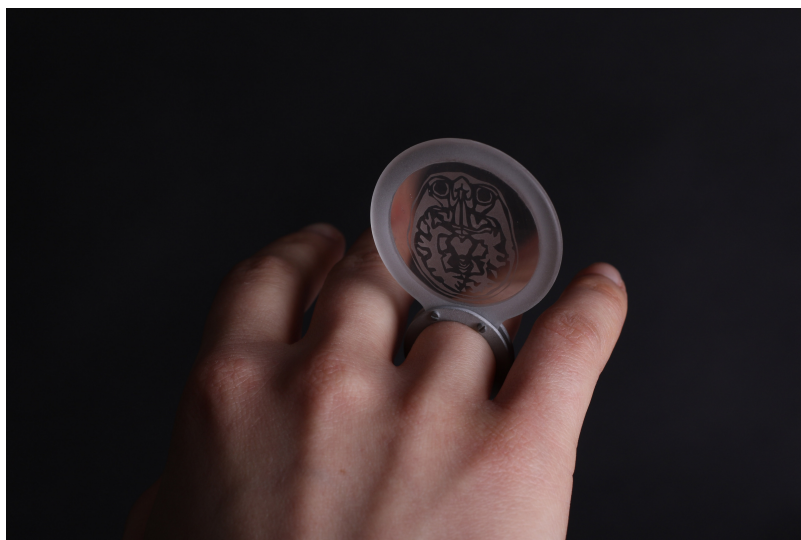

Foto: Bettula Huclová

Příloha 2 Zdroj, počátek, znovuzrození – Lotos

Foto: Fabienne Balcarová

Foto: Fabienne Balcarová

Foto: Fabienne Balcarová

Příloha 3 Symbol – Numinosum

Foto: Bettula Huclová

Foto: Bettula Huclová

Foto: Bettula Huclová

Příloha 4 Dech – Běžím, dýchám, jsem

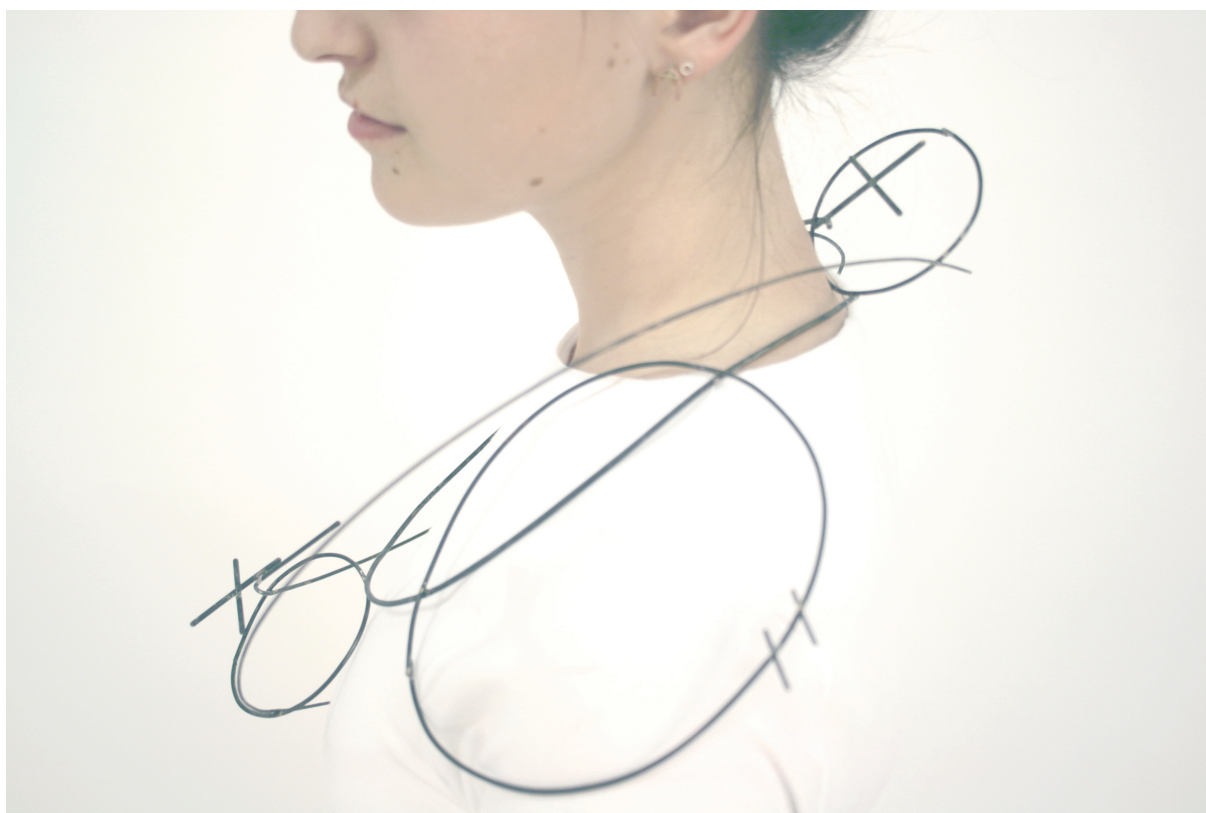

Foto: Vojtěch Hlaváček

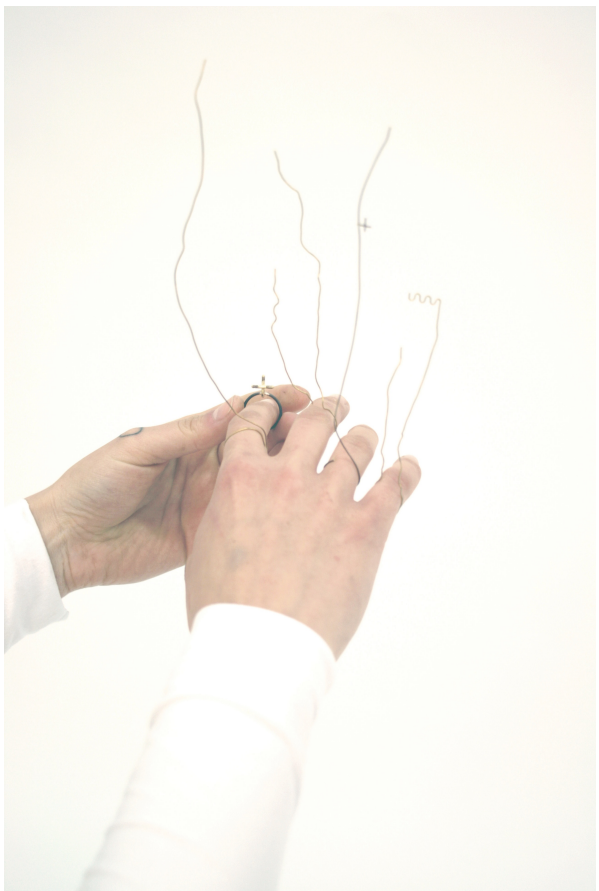
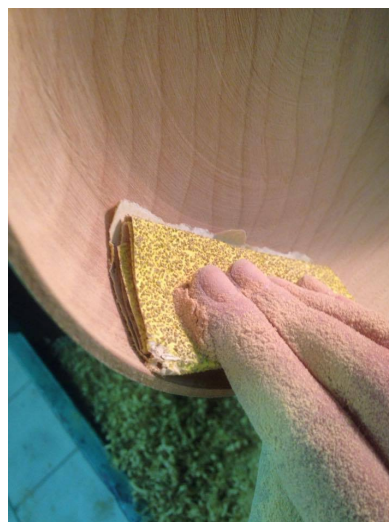

Foto: Vojtěch Hlaváček

Příloha 5 Proces tvorby

Vlastní fotografie

Příloha 6 Lúno

Foto: Sara Milleson

Foto: Sara Milleson

